

Montaurà

Nº 34 PRIMER TRIMESTRE 1996

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

**CARROSSES
|
DISFRESSES**

SUMARI

CRÒNICA - Gabriel Fiol	Pàg.	3
TEMPERATURES I PLUGUES - Miquel Saurina	"	4
AJUNTAMENT DE MANCOR	"	5
SALUT - Teresa Casillas	"	8
ARA HA FET VINT ANYS	"	9
LA PÀGINA ECOLÒGICA - Antònia i Margalida ..	"	10
PASSA-T'HO BÉ SENSE... Margalida Pocoví ...	"	11
BIBLIOTECA MUNICIPAL - Carme Valdivielso ...	"	12
SIGNAT J (4)	"	13
TOPONIMIA DOCUMENTADA (34) - G. Fiol	"	14
IX TORNEIG DE TRUC - Miquel Vallori	"	15
ENTREVISTA - Jaume Gual Mora	"	16
L'ESPLAI S'ESTEL	"	19
FUTBOL - Vicenç Moranta	"	21
SES GLOSES D'EN TOMEU SINEVER	"	25
LA BONA CUINA - P. Massutí i E. Ramis	"	26
ESTELET SEGUEIX VOLANT - Vicenç Moranta ...	"	27
IMATGES DEL TRIMESTRE	"	28

FOTOGRAFIES: Magdalena Campaner, Gabriel Fiol i Gabriel Pocoví

*****

Edita: Col·lectiu MONTAURA
Imprimeix: GRAFICAS GOYA (Lloseta)
Dipòsit legal: PM 3-1988

Els articles signats només expressen l'opinió del seus autors

*****

PORTADA

Sant Antoni i el Carnestoltes són els referents lúdics i tradicionals del primer trimestre de l'any. Aquí podem veure la carrossa que guanyà el primer premi a les beneïdes d'enguany i que recull l'èxit televisiu de la sèria "Farmacia de guardia". A l'altra fotografia hi ha les "Indies" que, exequo amb les "Picapiedras", s'emportaren el premi dedicat a comparses en el concurs organitzat per l'Ajuntament en el cafè Can Bernat.

CRÓNICA

Gener

El dia 5 arribaren Ses Majestats els Reis d'Orient que foren rebuts amb molts de paraigües estesos perquè plovia bastant. Però gràcies a la seva màgia, per qualque cosa són Mags, els molts de regals que portaven pels nins de Mancor no es banyaren i aquests en pogueren gaudir plenament.

El dia 7 morí Jaume Sampol Pou de Ca N'Elionor. Amb els seus 92 anys d'edat, era l'home més vell del poble. Descansi en pau.

Igual que l'any passat la festa de Sant Antoni es traslladà al més proper cap de setmana. El dissabte dia 20 el fogueró estigué animadíssim. A l'Ajuntament serviren més de cinc-centes borses per sopar i encara no bastaren. El ball a Ca'n Bernat també s'animà sobretot amb la gent gran.

Les beneïdes resultaren les més concorregudes dels últims anys, sobretot en carrosses i cavalls de muntar. Els premis que donà el jurat foren:

Animals de raça autòctona més pura:

Als cavalls de Francesc i Jaume Solivellas.

Animals d'interès ramader:

Al boc d'en Jaume Martorell i les ovelles de'n Nofre Bonafé.

Animal més exemplar:

El cavall de carreres de Catalina Balaguer.

En quan a les carrosses, així es repartiren:

Primer premi: Farmàcia de guàrdia

Segon premi: Gran circ

Tercer premi: Forn d'espínagades

Quart premi: Formatjadores.

El dia 23 morí Catalina Martorell Vallori de Can Pentinat, als 83 anys d'edat. Descansi en pau.

El dia 27 es casaren, al jutjat de pau, Nofre Alba Mateu amb Lucrecia del Carmen Chenqueman Teiguel. Els desitjam moltes felicitats.

El dia 30 reté visita oficial a l'Ajuntament la Presidenta del Consell Insular de Mallorca Hble. Sra. Maria Antònia Munar acompanyada dels Vicepre-

sidents del CIM, senyors Sampol i Triay. A la reunió que tingueren amb membres del consistori tractaren temes d'interès local, com la solució als punts més conflictius de la carretera de Mancor a Inca, la conveniència de reimplantar el pla de millorament de façanes, rehabilitació de vivendes antigues, reducció del percentatge que havien d'aportar els municipis petits a les obres subvencionades pel pla d'obres i serveis i al pla d'equipaments esportius, entre d'altres.

Febrer

El dia 10, a un acte celebrat a l'Ajuntament, l'Hble. Sr. Jaume Matas, Conseller d'Economia i Hisenda del Govern Balear, entregà una ajuda als 30 participants del Curs d'Informàtica que s'havia celebrat amb l'ajuda de dita conselleria i de l'objectiu 4B de la Unió Europea.

El dia 15 morí Magdalena Vallori Pizà "Pujoleta" als 67 anys d'edat. Donam el nostre condol als seus familiars, especialment al seu espòs Bernat Martorell, jutge de pau de Mancor.

El dia 16 nasqué Joan, fill d'Esperança Martorell i de Miquel Vallori Mateu. Moltes felicitats.

Els darrers dies del Carnestoltes d'enguany començaren el dimecres dia 14 amb la festa dels nins del Col·legi Públic MONTAURA.

Seguiren amb el sopar i ball de disfresses de l'Associació d'Amics de la Tercera Edat que ho deixaren de fer com era tradicional, el Dijous Llarder per passar-ho el divendres següent, canvi motivat per facilitar l'assistència als que passen la setmana laboral fora poble.

El dissabte dia 17, animat pel grup "Joan Carles i Xisco" tingué lloc a Ca'n Bernat el ball-concurs de disfresses. Li costà molt animar-se però cap a mitjanit presentava bon aspecte. Els premis per les dis-

fresses foren:

Disfressa individual a Maria Coll que anava vestida de Pallasso.

Disfressa per parelles a les "Ovelles"

Disfressa per comparses, ex equo "Índies" i "Los Picapiedras"

El diumenge se celebrà la rueta infantil animada pel grup Dois i els darrers dies acabaren, com és tradicional, el dilluns amb el ball dels casats amb l'orquestra Piscis.

El dia 22 els matiners pogueren veure les teulades cobertes per una fina capa de neu, cosa que els darrers anys, no havia estat possible. Seguiren uns dies d'intens fred.

El dia 25 nasqué Carlota, filla de Polita Martí Mateu i de Miquel Ll. Mora Real. Enhorabona.

Març

El dia 3, com a tot l'Estat, se celebraren eleccions generals, amb una alta participació, ja que dels 686 possibles electors, exerciren el seu dret 600 mancorins, que representen el 87'4% del cens, molt superior a la balear amb 71'9% i a l'estatal amb el 78%.

L'escrutini donà aquest resultats:

Partido Popular	314
P. Socialista Obrero Español	175
Partit Socialista de Mallorca	41
Unió Mallorquina	29
Els Verds	22

Izquierda Unida .....

14

Esquerra R. de Catalunya .....

1

Blanc i nuls .....

4

Pel Senat, la distribució de vots fou semblant al Congrés.

El dia 22 morí Francesca Fontanet Espases de S'hort. Amb els seus 96 anys d'edat era la persona major del poble. Descansi en pau.

El dia 22, al Casal de Cultura, amb el patrocini del Consell Insular i l'organització de l'Ajuntament, se celebrà una sessió de cinema per commemorar el centenari del que s'ha anomenat el sèptim art. Es projectaren pel·lícules dels germans Lumiere, del cineasta mallorquí Josep Truyol i la versió catalana de la pel·lícula "Corina Corina" amb Whoppi Goldberg.

El dia 24 l'Associació d'Amics de la Tercera Edat organitzà una excursió per visitar Crestaix i la Vila de Pollença. Els noranta-cinc participants dinaren al restaurant Ca'n Macià de la platja de Muro.

El darrer dia del trimestre coincidí amb la festivitat dels Ram. Al Casal de Cultura foren beneïts els rams i palmes dels molts de feels que s'hi congregaren, anant després en processó fins a l'església.

El mateix dia, a la tarda, batiaren en Rafel, fill de Catalina Mateu i de Miquel Vallés.

Gabriel Fiol Mateu.

TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR DE LA VALL DE L'ANY 1.996

TEMPERATURES

MES	Mitjana		Minima del Mes Dia	°C	Màxima del Mes Dia		°C
	Mínima	Màxima			Dia	°C	
Gener	9,2	14,2	18	4	1	19	
Febrer	6,0	12,4	22	0	13	16	
Març	8,1	14,7	5	3	23	22	
Abril							
Maig							
Juny							
Juliol							
Agost							
Setembre							
Octubre							
Novembre							
Desembre							

PLUGES

MES	Mitja dels Anys: 1.986 / 1.995	
	litres	litres
Gener	77	102
Febrer	74	67
Març	53	38
Abril	"	76
Maig	"	51
Juny	"	25
Juliol	"	12
Agost	"	19
Setembre	"	92
Octubre	"	114
Novembre	"	104
Desembre	"	88
	204	788

Miquel Saurina i Vallori

Ajuntament de Mancor

Sessió ordinària de la comissió de govern de dia 20 de gener

S'acorda aprovar el projecte de "Mejora del Medio Urbano de la Villa de Mancor de la Vall-Red de Alcantarillado y Pluviales" i presentar-lo per al seu finançament per part del Fons de Cohesió de la Unió Europea.

Es concedeixen les següents llicències d'obres:

- Fer dues columnes per a col·locar barreres al C/ Santa Llúcia a Montserrat Morro Fontanet.
- Muntatge de xemeneia prefabricada al C/ Salvador Beltran a Mª Teresa Pou Navarro.
- Reteular i forrar de pedra la façana al C/ de's Fang a Montserrat Morro Fontanet.
- Obrir portal per a cotxeria al C/ Es Colomer a Guillem Martorell Fontanet.
- Fer un petit excusat al primer pis al C/ Sant Joan a Maria Lull Rosselló.
- Repassar goteres i cruïes, reforç d'una escala exterior al C/ Montaura a Guillermo Amengual Mateu.
- Revocat i lluit de parets, enrajolar i col·locar balustrada damunt cuina existent, fer arc i porxada al C/ Sa Vileta a Jordi Colom Amengual.
- Terracar soterrani i fer trespol al C/ Salvador Beltran a Pedro Mir Gual.

Sessió ordinària del ple de l'ajuntament de dia 25 de gener.

Respecte a l'aprovació de l'acta anterior Jaume Fontanet fa constar que la motivació per la qual el seu grup votà en contra del Pressupost General de la Corporació per a 1996 fou que el seu grup considera i entén que s'ha de destinar l'1 % del Pressupost al tercer món.

S'aprova, per quatre vots a favor i tres en contra, imposar la taxa per a l'expedició de documents administratius.

Per tal de procedir a l'adjudicació, mitjançant subhasta en procediment restringit i tramitació urgent, de l'obra "Vestuaris Camp de Futbol 1ª Fase", s'acorda amb sis vots a favor i una abstenció (Jaume Fontanet), autoritzar la despesa amb càrrec a la partida creada, aprovar la modificació del Projecte redactat per l'Arquitecte del CIM, convocar subhasta en procediment restringit i tramitació urgent per a l'adjudicació de l'obra, aprovar el Plec de condicions administratives particulars i publicar l'anunci de licitació.

Per unanimitat s'acorda sol·licitar per part de l'Ajuntament formar part de la Comissió de Seguiment de l'Hospital Comarcal d'Inca.

Amb quatre vots a favor i tres en contra s'acorda la creació d'una agrupació de municipis per al sosteniment comú del lloc de treball de secretaria.

Per unanimitat s'acorda iniciar l'expedient per a la concessió del Bar del Casal de Cultura.

S'acorda per unanimitat aprovar les bases que hauran de regir la convocatòria del concurs-oposició per a la provisió d'una plaça vacant existent en la plantilla de funcionaris d'aquesta Corporació.

Per unanimitat s'acorda aprovar l'expedient de sol·licitud de finançament al CIM per a l'obra denominada "Enllumenat Camp de Futbol".

Isabel Garau sol·licita el seu dret a rèplica en relació a les manifestacions del Sr. Batle en les quals féu referència al poc interès dels membres integrants del seu grup en la participació a les tasques municipals, i sol·licita que un horabaixa a la setmana li sigui obert l'Ajuntament.

En relació a l'assumpte instat per la Sra. Margalida Darder pel que fa referència als al·lots que juguen amb la pilota a la plaça, el Sr. Batle manifesta que no es pot vetllar continuament per a que no juguin, i ell mateix es responsabilitza dels danys que es puguin produir pel trencament de vidres.

Jaume Fontanet fa les següents propostes:

- Que es posi una estufa a la Sala de Plenaris.
- Que s'arreglin les faroles del passeig del Poliesportiu.
- En relació al Punt Verd de recollida de deixalles i al seu emplaçament en el solar de l'IBAVI, acordat pel Ple de l'Ajuntament en la darrera sessió plenària, proposa com a lloc adequat, dins l'esmentat solar, allà on està situat el comptador d'electricitat.
- En relació al Punt d'Informació Juvenil, demana un pla d'actuació per a la Joventut i un estudi per part de l'assistenta social.
- En relació al que fa referència a l'informe de l'Aparellador sobre la demanda de Margalida Darder per a la reparació de les humitats de les que es veu afectada, demana què s'ha fet?
- Sol·licita la constitució d'una Comissió Informativa Permanent per tal d'estudiar els assumptes que posteriorment es tractaran al Ple.
- Demana una periodicitat mensual de les sessions del Ple, així com l'obertura de l'Ajuntament una hora a la setmana els horabaixes.
- Demana quines han estat les despeses de l'Ajuntament en les Festes de Sant Antoni.

El Batle, pel que fa referència al Punt d'Informació Juvenil, diu que està previst preparar una reunió amb l'assistenta social. L'informe de l'Aparellador en l'assumpte de Margalida Darder no s'ha fet per falta de temps.

Per altra banda es compromet a convocar reunions de feina amb els membres de l'oposició prèviament a la celebració de sessions plenaris.

Les despeses de l'Ajuntament a les Festes de Sant Antoni han estat de 100.000 pta. aproximadament.

Sessió extraordinària del ple de l'ajuntament de dia 7 de febrer.

Per unanimitat s'acorda aprovar el Compte General del Pressupost de 1994.

Té lloc el sorteig dels membres que formaran la mesa electoral.

Per unanimitat s'acorda la cessió de dades del padró d'habitants de Mancor a la Mancomunitat Es Raiguer.

Per unanimitat s'autoritza establir com a "parada oficial" del servei regular de transports que realitza el trajecte Inca-Mancor el C/ Rambla Josep Ferrer. Així mateix, s'autoritza que no es realitzin serveis els dissabtes, diumenges i festius de forma provisional.

Sessió ordinària de la comissió de govern de dia 10 de febrer.

Es concedeixen les següents llicències d'obres:

- Construir una vivenda unifamiliar aïllada a la finca "Sa pedrissa d'Alt. Ses Quarterades" a Guillermo Ferrer Reynés.
- Fer petit bany a la finca parcel·la 11 del polígon 2 a Miguel Serra Ortola.
- Tancar pati al C/ Salvador Beltran a Pedro Mir Gual.
- Forrar de pedra la paret del jardí al C/ Sa Font a Antonio Martorell Vicens.
- Arreglar goteres i canviar varies bigues a Can Bajoca a Ignaci Coll Moragues.
- Adecentament teulada existent, posar bovadilles de test i fer formigó damunt la teulada a la finca "Es Pujol" a Gerard Naumann.
- Fer petit porxo al C/ Son Tomeu a Juan Mateu Riera.
- Enrajolar 80 m2 al c/ Sa Creu a José Amer Alorda.

Sessió ordinària de la comissió de govern de dia 17 de febrer.

Es concedeixen les següents llicències d'obres:

- "Apertura de zanjas para la reforma de varios tramos subterranos de lineas B.T." a varis carrers del poble a Gas i Electricitat S.A.
- Reteular teulada al Camí dels Rafals a Bartolomé Llabrés Alcover.
- Ampliació d'una xarxa rural de baixa tensió a la finca Son Bonafé a Miguel Jaume Riera.

Selecció dels participants en el procediment restringit amb tramitació urgent per a la subhasta de l'obra "Vestuaris Camp de Futbol".

Sessió extraordinària del ple de l'ajuntament de dia 22 de febrer.

Amb l'abstenció de la regidora Isabel Garau s'acorda sol·licitar a la Direcció Provincial de Balears del MEC que no es traslladin els alumnes de 7è i 8è d'EGB del Col·legi Públic Montaura a l'Institut d'Educació Secundària "Pau Casesnoves" d'Inca, en el proper curs escolar 96-97.

Sessió ordinària de la comissió de govern de dia 9 de març.

Es concedeixen les següents llicències d'obres:

- Canviar teulada, ampliació finestra, enrajolar i lluir parets d'una habitació, arreglar escala pati al C/ Bartomeu Reus a Jordi Colom Amengual.
- Tancar zona destinada a aparcament, accés a jardí, neteja d'escombraries, aterracar i encimentar al C/ Salvador Beltran a Antoni Sampietro Riera.
- Construir porxo de llenya a la finca 431 del polígon 3 a Guillem Coll Morro.

Amb dos vots a favor i l'abstenció del regidor Jaume Fontanet s'acorda adjudicar l'obra "Vestuaris Camp de Futbol" a Serra Tramuntana Promociones Inmobiliarias per ser la proposició econòmica més avantatjosa entre les admeses.

Sessió ordinària del ple de l'ajuntament de dia 28 de març.

Per unanimitat s'acorda:

- Adherir-se a la petició de la Federació d'Entitats Locals de les Illes Balears sobre la necessitat de que el tipus impositiu aplicat a les operacions corresponents als serveis mínims que els Ajuntaments estan obligats a prestar sigui reduït del 7%.
- Ratificar la proposta de nomenament del Sr. Francisco Sabater com a Secretari-Interventor amb caràcter interí de l'Ajuntament de Mancor.
- Requerir de l'Aparellador Municipal la redacció d'un informe tècnic relatiu a la conveniència de sol·licitar l'exoneració de la fixació dels índexs d'intensitat d'us del Sol Urbà del terme de Mancor.
- Autoritzar la sol·licitud de subvenció d'un vehicle tot terreny.

El Batle informa de la reunió de treball de 26 de març a la Mancomunitat des Raiguer.

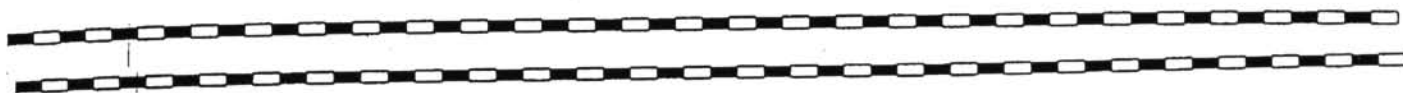
Jaume Fontanet formula una relació de precs i preguntes:

- Referent al Poliesportiu expressa la seva opinió respecte a l'estat d'abandonament en que es troba: han pres coses, la reixeta està foradada. Sol·licita que s'arregli.
- Respecte al Casal de Cultura proposa l'elaboració d'unes bases per tal d'adjudicar la seva concessió com a mesura per conservar-lo.
- En relació a les activitats del cercle de lectors a la Biblioteca demana un major suport per part de l'Ajuntament.
- Sol·licita el control de l'obra d'urbanització del nucli de Massanella.
- Referent a les ajudes per a la Mancomunitat de la Serra de Tramuntana demana si finalment hem estat inclosos o no.
- En relació a la passada campanya electoral considera que l'Ajuntament és una institució on no hi

ha d'entrar propaganda electoral, ni s'ha d'utilitzar la fotocopiadora per fer propaganda dels mítings electorals.

El Batle nega que ell utilitzàs la fotocopiadora de l'Ajuntament per fer propaganda electoral. Considera que tothom del poble té dret a utilitzar-la sempre

que siguin abonades les fotocòpies. Manifesta que l'Ajuntament ha col·laborat en el que s'ha demanat respecte a les activitats del cercle de lectors. En relació a l'assumpte del Poliesportiu proposa la reparació dels desperfectes, i si els al·lots volen jugar sol·licitin la clau a l'Ajuntament.

SALUT

CREMADES

Les cremades són lesions per la calor en qualsevol de les seves formes.

Segons la causa que les determina poden estar produïdes per:

Acció directa de la calor en forma de gases, líquids o sòlids i també per l'acció directa de la flama.

Acció de l'electricitat.

Acció de substàncies químiques.

La gravetat de la cremada depèn d'una sèrie de factors:

Profunditat	Extensió
Localització	Risc d'infecció
Edat	Ingestió de càustics.

Segons el grau de profunditat classifiquem les cremades en:

Cremades de primer grau:

Essent la seva lesió elemental l'envermellit o eritema. Sols afecten l'epidermis. Presenta una lleugera inflamació o dolor. Són produïdes pel sol, vapor d'aigua, etc.

Cremades de segon grau:

Es caracteritzen per l'aparició de bòfegues, que poden ésser superficials en que hi ha pèrdua de líquid transparent que és plasma sanguini i que dona un aspecte mullat a la superfície cremada i es formen bòfegues que contenen plasma. I les pro-

fundes que no solen formar-se bòfegues i es produeix destrucció de zones vasculars profundes.

Cremades de tercer grau:

Afecten l'epidermis, dermis i hipodèrmis i poden afectar a músculs, nervis, vasos sanguinis... No es formen bòfegues i la superfície cremada està seca. Es forma una escama de color més o menys negrós. Les complicacions d'aquest tipus de cremades són la infecció i el shock hipovolèmic plasmo-morràgic.

Primers auxilis en cas de cremades:

1. Valorar l'estat general de la víctima i assegurar el manteniment de les constants vitals.
2. Refredar la cremada tot d'una posant la zona afectada baix un raig dèbil d'aigua.
3. Tapar la zona afectada amb apòsits estèrils o molts nets. (Llençols, coixineres, etc.)
4. No llevar la roba a la víctima, sobretot si està aferrada a la pell.
5. No punxar les bòfegues en les cremades de segon grau.
6. Apagar les flames amb una manta.
7. Traslladar la víctima a un centre sanitari el més aviat possible.

Teresa Casillas Fontanet

ARA HA FET VINT ANYS...

Durant el primer trimestre de 1976, foren notícia a Mancor...

Que les beneïdes de Sant Antoni foren molt lluïdes per les carroses que hi participaren. S'emportà el primer premi la titulada "Forn de pa" el segon per "Bugada" i el tercer per "Cleopatra".

Que el dia 9 de febrer començaren les obres d'esbucament de la vella edificació situada a la llavors dita "Plaza Francisco Darder" per en el seu trast construir-hi la nova casa de la Vila. Realitzà les obres el mestre local Guillem Amengual amb un pressupost de 2.517.075 pta. D'aquestes 1.866.075 provenien d'una subvenció de "Presidencia del Gobierno" i les restants d'un préstec concedit per la Diputació Provincial. El trast havia costat 535.000 pta.

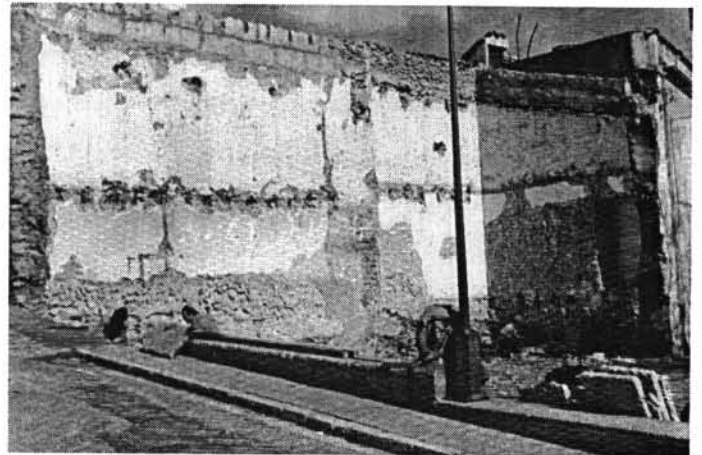
Que els matrimonis celebrats foren el de Margalida Gual Jaume amb el jove salvatgí Gabriel Pol Moranta el dia 4 de gener i el dels mancorins Antònia Martí Frontera i Gabriel Martorell Payeras el dia 22 de febrer.

Que els naixements foren els de Guillem Solivellas Martorell el dia 13 de gener, Joana Sastre Alba el dia 19 de gener, Sebastià Alorda Ripoll el dia 27 de gener i el de Magdalena Mateu Martorell el 17 de febrer.

Que sols hi hagué una defunció, la de Jaume Pou Amer, àlias Vallaco, el 28 de març als 91 anys d'edat.

Acompanyam dues fotografies retrospectives, una corresponent a les beneïdes de Sant Antoni i l'altra a les obres de la casa de la vila.

(de diferents fonts)

POSA-HO EN PRÀCTICA: "ESTALVIEM PAPER"

Sabies que cada any es tallen uns 12.000 milions d'arbres en el món per a fabricar paper?

Avui en dia consumim excessives quantitats de paper: des del diari que llegim el matí, el paper que ens emboliquen el pa, el torcabocques i mocadors de paper, paper higiènic, quaderns de l'escola,... Alguns d'ells ens és inevitable prescindir del seu ús, però altres els podríem evitar com per exemple emprar mocadors i torcabocques de roba, utilitzar bossa per anar a comprar el pa, prescindir de paper per embalatges innecessaris, reutilitzar fulles de paper per prendre notes...

Seguint els consells exposats anteriorment podríem evitar que es tallassin tants d'arbres per a la fabricació de paper.

Fabricar paper suposa consumir molta energia, produir contaminació (degut al clor que s'utilitza per blanquejar el paper que produeix dioxines) i amb la talla d'arbres augmenta l'erosió del sòl i el risc de foc forestal.

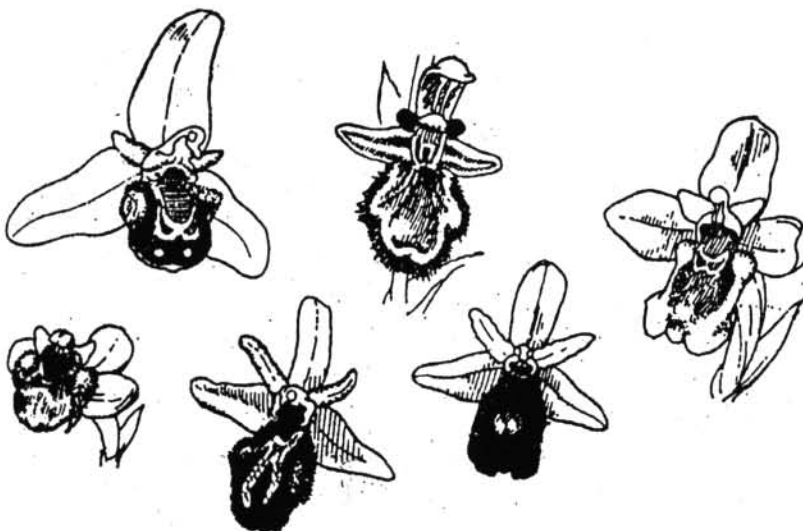
El paper és un producte fàcil de reciclar, per tant el que no podem reutilitzar portar-lo al

contenedor de paper situat al punt verd, sempre i quan no hi duguem paper brut amb restes de menjar i oli, ni "tetrabicks" perquè tenen una làmina plastificada o d'alumini al seu interior.

CONEGUEM: "LES ORQUÍDIES"

Entrant a la primavera és bona hora per fixar-nos en la gran diversitat de flors que tenim al nostre entorn. Una espècie avui en dia protegida per la legislació autonòmica sobre vida silvestre són les orquídies, les podem trobar des de garrigues i voreres de camins fins als alzinars i els cims de la Serra, entre elles les més conegudes són les "Sabatetes del Bon Jesús". Les seves formes i colors extraordinaris, l'esplendor de la seva aparença, es combina amb una biologia summa-ment complexa que requereix una evolució conjunta d'insectes polinitzadors, fongs i la pròpia planta. No és, idò, estrany, que les orquídies hagin despertat un especial interès entre els amants de la natura i que existeixen fins i tot societats especialitzades en el coneixement i protecció d'aquestes plantes.

Antònia i Margalida

PASSA-T'HO BÉ SENSE...

ENGANXA'T A LA VIDAI

Ens ha tocat viure en una societat invadida de problemes, uns més greus que els altres, i que ens afecten a tots, des de l'infant més petit fins al padri més vell. Però la nostra tasca és intentar i aconseguir superar-los.

Un dels problemes més importants és la DROGA, Les drogues afecten a totes les edats, ja que si algú no hi està relacionat directament si hi està indirectament. Per això ens hem proposat dur a terme una campanya de prevenció de drogues, dirigida a tothom, especialment als més joves ja que són aquests els que estan en edat de formació, d'adquirir nous hàbits i de decidir que serà del seu futur.

Per començar el mes passat va tenir lloc la primera reunió, on assistiren pares, fills i representants de les diferents institucions municipals, es va tractar del tema en general. Per tal d'aprofundir en els diferents aspectes relacionats amb les drogues pensam fer altres reunions, xerrades, conferències, debats... Perquè tots puguem demanar els nostres dubtes i ens puguin donar una resposta. A la pròxima reunió el tema a tractar serà: "**La relació familiar: factor principal per a prevenir el consum de drogues**", consistirà en un debat on participaran: un representant sanitari, pares, capellà, representant de l'ajuntament, representant de l'Esplai, joves, l'assistenta social i una pedagoga. Tindrà lloc a l'antic Teleclub dia 25 d'abril a les 21'00 hores.

l xerrant de drogues com a problema convendria revisar:

CONCEPTE DE DROGA

Les drogues són un conjunt de substàncies amb unes característiques en comú; cada substància presenta unes característiques específiques que les diferencien de la resta, d'aquí que parlem dels diferents tipus de drogues.

El concepte de DROGA fa referència a aquella substància que després d'un consum repetitiu pro-

dueix modificacions psíquiques a l'individu arribant a crear dependència i posteriors trastorns físics.

TIPUS DE DROGUES

Una manera de classificar les drogues és segons el tipus de dependència que creen a l'individu:

* Dependència física i psíquica:

- alcohol
- barbitúrics
- tranquilitzants
- opiàcics
- amfetamines

* Dependència psíquica amb poca dependència física:

- cocaïna
- tabac
- al·lucinògens
- inhalants
- cafè

Margalida Pocoví

BIBLIOTECA MUNICIPAL

Visites didàctiques

Un cop passades les festes de Nadal, Reis i Sant Antoni, la biblioteca va tornar reemprendre el seu ritme habitual.

Aquest trimestre hem duit a terme dues visites didàctiques amb els nins del col·legi públic Montaura.

Aquestes visites, en col·laboració amb els mestres, tenen com a objectiu donar a conèixer als nins el funcionament i les normes d'una biblioteca:

Tipus de biblioteca, diferents seccions, adquisició de llibres, el seu registre i classificació, com trobar-los a les prestatgeries. Les passes a seguir per a poder esdevenir lector-usuari de la nostra biblioteca: carnet, sistema de préstec i el que és més important, les normes de convivència dintre de la biblioteca.

Per acabar l'hora del conte i diferents activitats.

Club de lectors

L'activitat a ressaltar en aquest trimestre ha estat la visita de l'escriptor i periodista Antoni Serra al nostre CLUB DE LECTORS.

Com podeu recordar aquest club de lectors va començar el seu camí el passat mes de desembre i va dirigit a totes aquelles persones amants de la literatura. N'Antoni Serra ha estat, per tant, el nostre primer convidat.

No podíem haver escollit millor!. La seva visita per a comentar el seu llibre "L'avinguda de la fosca", que nosaltres havíem seleccionat i llegit, esdevingué una llarga, agradable i divertida conversa sobre literatura, espies i moltes altres coses.

Ens ho passàrem realment molt bé!. Des d'aquestes pàgines volem donar les gràcies a Antoni Serra, no tan sols per la seva desinteressada visita, sinó per haver-se recordat del nostre Club de lectors a la seva habitual secció "L'encletxa" del diari Última Hora.

Esperam poder tornar gaudir de la seva companyia en una propera ocasió. Fins aviat, i moltes gràcies!.

1996, any dedicat a la commemoració dels 100 anys de "L'aplec de les rondaies d'En Jordi des Racó".

L'any 1996 serà l'any dedicat a la commemoració dels 100 anys de l'Aplec de Rondaies d'en Jordi des Racó, Mossèn Antoni Maria Alcover. Per aquest motiu, les diferents institucions, que formen part de la Comissió Organitzadora, han elaborat un programa d'activitats en homenatge a aquest il·lustre personatge.

Concerts, publicacions diverses, escenificacions teatrals als pobles de les illes, exposicions i una activitat denominada "Ruta de les rondalles", consistent en l'organització d'excursions als llocs que es descriuen a les rondalles, són algunes de les activitats programades.

Per aquest motiu la nostra biblioteca s'uneix a la celebració d'aquest centenari, organitzant diferents activitats del món de les Rondalles dins la Setmana de la Festa del Llibre que se celebrarà el proper dia 23 d'abril.

El món de les Rondalles Mallorquines (1896 - 1996)

L'any 1996 es compliran els 100 anys d'ençà de la publicació del primer volum de l'Aplec de les Rondaies Mallorquines d'en Jordi des Racó, de Mossèn Antoni Maria Alcover i Sureda (Manacor 1862 - Palma 1932), qui, al llarg de la seva vida, va dur a terme dos treballs de gran importància per a la llengua catalana, el Diccionari Català-Valencià-Balear i l'Aplec de Rondaies Mallorquines, format per un conjunt de 270 rondalles i que esdevé una de les col·leccions més importants de contes populars d'Europa i la més extensa publicada en català.

La majoria de les rondalles varen veure la llum, per primera vegada, a diverses publicacions periòdiques on Mossèn Alcover va col·laborar, entre els anys 1881 i 1931.

Per donar una major difusió a la seva obra, Mossèn Alcover les va arreplegar en volums, el primer dels quals va sortir publicat l'any 1886. En el moment de

la seva mort, ja se n'havien publicat 12 volums. Francesc de Borja Moll va continuar l'edició de les rondalles i va ampliar l'Aplec fins a 24 volums.

A partir dels anys seixanta es varen difondre a través d'un programa de Ràdio Popular, participant el Sr. Moll amb la seva veu i coordinació de la dita activitat de ràdio.

Darrerament, s'han publicat en forma de còmic.

Cal ressaltar el fet de què durant molt de temps les rondalles mallorquines han estat un dels pocs documents que han permès i facilitat als mallorquins estar en contacte amb la nostra pròpia llengua.

Maria del Carme Valdivielso

SIGNAT J (4)

(Resum de les cròniques d'Antoni Janer al setmanari "CIUTAT")

L'edició del dia 19 d'abril de 1952 estava dedicada a una sessió de bregues de galls que s'havia celebrat en el corral de Can Bieli (llavors dit Bodega Vallori) en la qual el gall "Fenómeno" d'En Guillem Gual va guanyar al millor de Can Figuerola d'Inca. També el gall de la Bodega Vallori va matar el seu contrincant d'Inca. Les altres dues bregues foren favorables als inquers.

El 27 d'abril informava que es trobava malalt Felip Català Martorell i que havia estat batiada Francesca, filla de Joan Fontanet Martorell i de Margalida Martorell Amer. Acompanyava a la crònica un documentat article de l'arxiver i historiador selvatgí D. Jaume Lladó i Ferragut titulat "El oratorio de Santa Lucía de Mancor del Valle".

El 3 de maig anunciava pel dia següent, diumenge, una gran diada gallera amb vuit bregues a favor de les obres que feia l'Ajuntament. Es tractava de l'alineació i eixamplament dels carrers Salvador Beltran i avinguda, llavors dita del General Franco, que havia emprès el batle D. Manuel Cavaller, per donar una entrada digna al poble. També informava que el Montaura havia perdut a Lloret per 3-0 i que es casaren Margalida Reus Grau amb Joan Amer Alorda.

El 10 de maig informava que el Montaura va perdre en el camp d'Es Cos d'Inca per 7-0 enfront de l'At-lético Inquense.

També que serien molts els participants a l'excursió al Puig Major de Massanella que havia organitzat el

Cafè Can Figuera. Finalment que morí Dª Maria Martí.

El 17 de maig ressenyava la visita que havia fet a la delegació local del Frente de Juventudes el delegat comarcal Sr. Tomás Cardeñas, tractant d'aconseguir un camp de futbol per la joventut mancorina.

També informava que el Montaura, a pesar de jugar tots els partits a fora camp, per falta de terreny propi, havia guanyat per 10 a 2 a Lloseta, dins el torneig del Frente de Juventudes.

El 24 de maig informava de la gran diada gallera que havia tingut lloc el diumenge anterior, destacant els triomfs de "Flamenco" de la "Bodega Vallori" i de "Fenómeno" de Guillem Gual contra dos galls de la famosa Peña Gallera Calatrava de Palma.

El dia 31 de maig es refereix a la diada gallera que s'havia fet com a final de temporada. En el decurs de la qual, per votació popular s'entregà la Copa Alcalde de Mancor al gall "Fenómeno" d'En Guillem Gual "Pastor" i la Copa Presidente Peña Gallera de Mancor al gall "Flamenco" de Francesc Vallori "Sereneta". Però la jornada en si fou desfavorable als galls mancorins, ja que de les quatre bregues realitzades, sols una fou favorable als mancorins i les tres restants les guanyaren els galls de Muro. Que el Montaura havia perdut a Inca per 3-1 contra el Suizo, a pesar de jugar molt bé.

Finalment informava que la Peña Gallera de Mancor havia entregat a l'Ajuntament 632 pta. a favor de les obres ja anunciades que s'estaven fent per millorar el poble.

TOPONÍMIA DOCUMENTADA (34)

SON TOLRANET (Mn). Es tracta d'un diminutiu del topònim anterior. A l'any 1642 hi ha documentat Bartomeu Tolrà, àlies Tolranet (AD I/108/D 7). A l'any 1688 una part era de Joan Cifre (ACM 3111). A l'any 1769 Miquel Martorell de la Costa ho venqué a Joan Mojer, indicant-se que era una part de Canamunt que confrontava amb el camí a Biniarroi (ARM P-237). El 27 de novembre de 1850 una altra part d'aquesta finca fou deixada en testament per Bartomeu Martorell, picapedrer d'ofici, a la seva filla Elionor (ARM LL-522). Actualment es pronuncia Son Torrantet i forma part del patrimoni de Son Simó que rebé en herència la família Reus de Biniatzen.

SON TOMEU (Mn). Es tracta d'una part de la finca dita abans "lo Alzinar" que en dividir-se entre els germans Pere i Bartomeu Alorda a l'any 1563, la part del segon es conegué com Son Tomeu. Així el 20 de Setembre de 1607, dit Bartomeu Alorda carregà amb un censal de 4 lliures una tanca d'olivar dita abans "*lo Alzinar nunc vero dicta Son Tomeu*" i que confrontava amb clos de terra de Pere Elies, amb clos de la viuda Magdalena Martorell, amb clos i cases de Gabriel Martorell, amb terra i olivar de Mateu Matheu, dit de ses Bases, amb olivar de Simó Morro, amb olivar de Jaume Elies i amb la capella o devota, dita de Santa Llúcia, amb terres de Pere Martorell, àlies Cristòfol, i amb terres de Pere Coch del Torrent (AMS Stims de 1698). A l'any 1735 hi ha una part de Jaume Morro (ARM P-233). A 1769 una part de Jaume Morro, àlies Xantis, fou dividida en dues parts de 10 quarterades cada una (ARM P-259). El 6 de juny de 1775 Llorenç Martorell, àlies Blai, comprà la part que tenia Jordi Morro, àlies Xantis (ARM P-238).

SORT DE SA FONT (Mn). Pel setembre de 1340, Pere Llorenç comprà una sort de terra i olivar Sa

Sort de la Font que confrontava amb honor de Pere Llobet, amb camí, amb honor de P. Morro i amb honor de P. Peris (ACM 1066).

SORT DE N'HUGUET (Mss). Era un petit tros dins Massanella que a l'any 1394 era de n'Huguet Galí (ARM T-20). A l'any 1595 era de Mateu Martorell, àlies Maga (ARM T-36).

SORT DES QUINTAR (Mss). El dia 11 de setembre de 1417 Antonina, viuda de Pere Castlar, establí a Bartomeu Martorell la Sort del Quintar. Confrontava amb les possessions de Guillem Collell, Jaume Martorell i Bartomeu Martorell (ARM T-24).

SORTETA sa (Mn). A l'any 1636 era de Llorenç Coch (ARM P-246). A l'any 1736 era de Jaume Martorell prve. el qual indica que abans havia estat coneguda com s'Hort de Baix sa Vinya (ARM P-259). Segons el cadastre de 1764 hi ha dues finques amb aquest nom (AMS). Un dels quals a l'any 1768, era de Son Morro i confrontava amb Son Jueu (ARM P-259). A l'any 1819 una part era d'Antoni Martorell el qual declarà que era part dels Domeneges (ARM P-265).

SORTETA DE LA PINASSA (Mss). A les Idus de febrer de 1329 era propietat de la família Mateu de Massanella (ARM T-3).

SORT MITJANA sa (Mn). A l'any 1499 Blai Colom posseïa un tros de terra, dita sa sort Mitjana, prop del Domingo de Mancor (ACM 740).

FONTS DOCUMENTALS:

ACM: Arxiu Capitular de Mallorca

AD: Arxiu Diocesà de Mallorca

AMS: Arxiu Municipal de Selva

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca

Gabriel Fiol Mateu

IX TORNEIG DE TRUC DE LES ILLES BALEARS

El passat dia 1 de març, es disputà a Mancor (Bar Ca'n Bernat) la novena eliminatòria per aconseguir una plaça per la finalíssima de Palma. Hi participaven: el Bar Ca'n Bernat de Mancor, Bar el Parc de Selva, Celler Fondo de Selva, Bar Esportiu d'Inca, Bar Na Cantona de Sta. Eugènia i Penya Motorista de Sta. Eugènia.

Els representants del Bar Ca'n Bernat de Mancor eren les parelles:

PEP AMENGUAL-MACIÀ COLOM i NADAL MARTORELL-PERE AMER.

Per primera vegada es disputava per lligueta, els participants dividits en 3 grups de quatre parelles, el 1r de cada grup disputava la final a dues partides, els guanyadors d'aquests grups foren:

Grup A: José Bernardino-Joan Ramón BAR ESPORTIU D'INCA.

Grup B: PERE AMER-NADAL MARTORELL BAR CA'N BERNAT DE MANCOR, després de desempatar amb una parella de Sta. Eugènia.

Grup C: Joan Coll-Joan Ramón BAR ESPORTIU D'INCA.

Seguidament es jugà la final a tres partides i en Nadal Martorell i Pere Amer, la parella de Mancor, va ser la campiona de la Comarca i aconseguí una de les 14 places per la finalíssima del Bar Brasilia a Palma, a disputar el 23 i 30 de Març. Volem destacar que l'altre parella de Mancor PEP AMENGUAL -MACIÀ COLOM que eren uns dels favorits no pogueren fer res degut a les males cartes i a la sort que no els acompanyà.

FINAL DEL CAMPIONAT A PALMA-BAR BRASILIA

De les 14 parelles hi havia de sortir la Campiona. La parella de Ca'n Bernat hi anava amb moltes d'il.lusions, però una vegada més la sort no els acompanyà.

Així quedaren les parelles:

1r classificat: CARLOS CRESPO-TONI MASCARO de S'Arenal .

1.000.000 pta

2n classificat: TONI JAUME-TONI GUARDIOLA de Lloseta.

500.000 pta.

3r classificat: CARLOS TOMAS I TONI VICENÇ de Coloni de Sant Jordi.

250.000 pta.

Les altres parelles aconseguiren el premi de consolació de 50.000 pta i trofeu de Plata per a tots. També el TENIS DE SON VERI aconseguí la màquina de Tabac, el BAR L'ALTURA la taula de joc, i el BAR VAIXELL l'equip de música.

La millor parella femenina JOSEFINA SABATER-MARIA SIMONET han aconseguït un viatge a PARÍS.

Des d'aquí volem donar l'enhorabona a la parella de Mancor que ha disputat la gran final ja que són els Campions Comarcals d'aquest any i una de les 14 millors parelles de les Illes Balears. Felicitats.

Miquel Vallori

ENTREVISTA

Antoni Canals Cànaves "Can Bajoca"

El passat dia 23 de març, tal com ho teníem previst, arribàrem a la casa de Can Bajoca al carrer de Salvador Beltran. L'amo en Toni mos esperava però estava un poc fastidiat perquè havia tengut un còlic. Així i tot s'alegrà molt de la nostra presència. El meu pare i ell eren molt coneguts, mon pare va treballar molts anys a Sa Casa d'Amunt on l'amo era el seu germà major Joan. Mon pare m'havia contat que sempre, en temps de tondre, es reunien a les diferents possessions de Coma Freda, Can Bajoca, Sa Casa d'Amunt, per ajudar-se i tondre les ovelles. Feien un bon berenar i dinar. Normalment amb un dia en sortien.

Mos acomodàrem al costat de la taula del menjador i començàrem la conversa.

Quants anys teniu?

Vuitanta-quatre.

Sabeu on vàreu néixer?

A Can Bajoca. He tengut sis germans, però tres dels quals moriren sense que els coneguéssim. Els altres tres foren: en Joan, en Bernardí i el Miquel. Jo era es petit i tots ells ja han mort.

Sempre vivíeu a Can Bajoca, però recordau quan començàreu a anar a escola?.

Sí. Crec que ja tenia sis o set anys i vaig anar a escola a Mancor. Vaig anar primer amb so Sergent des Fom, Antoni Riera

Torres, un senyor que havia estat militar. S'escola estava on ara és sa plaça de d'Alt, allà on era sa botiga nova, al costat del cafè de Can Bernat, just al cantó entre sa plaça i es carrer que va a Son Collell. Veníem cada dia a peu des de Can Bajoca.

Només anàreu a escola allà?

Aquest home després va deixar de fer escola i jo vaig continuar després un any amb en Cavaller.

Era molt jovenet, just acabava d'arribar a Mancor. Més endavant en Riera Torres, es Sergent des Fom, es va tomar posar a fer escola i vaig tomar anar amb ell.

Fins quan hi anàreu?

I llavors hi anàvem poc a escola. Tampoc hi anàvem de forma discontinua, era freqüent deixar s'escola perquè plovia o feia mal temps i no podíem venir de Can Bajoca a peu. Altres vegades mos necessitaven per fer feina. Així i tot crec que hi vaig anar fins a tretze o catorze anys.

Pareix, tal com m'ha dit en Biel Fiol, que l'any 1870 hi havia ja a Can Bajoca un matrimoni compost per un tal Joan Antoni Canals i Francesca Mulet, sabeu qui eren aquests dos?

Sa meva padrina era Francesca i es meu padrí nomia Joan, no sé que fos Joan Antoni.

Intervé en Biel Fiol i li diu que aquest matrimoni va tenir un fill que nomia Bru (Bruno) i que procedien de Valldemossa. Intervé totd'una l'amo en Toni i diu:

Efectivament aquest Bru era un

tio meu, va estar a Coma Freda i va morir, devers els anys 60 a ses Cases Noves, estava amb es meu cosí Bernardí que també era nebot seu. Per altra part sé que es meus padrins descendien de Valldemossa. Per això aquest matrimoni del qual tu em parles segur que devien ésser es meus padrins per part de mon pare. Jo no en tenc record d'ells.

Els estaven idò a Can Bajoca?

No, vengueren de Valldemossa i primer estaren a Biniatzent. Allà formaren sa família, mon pare i tots es seus germans. Ells, es meus padrins, mai no estaren a Can Bajoca, va ser es meu pare que hi va passar, lògicament ajudat per es meu padrí.

Per tant el que queda clar, pel que ens diu en Biel Fiol, que l'any 1870 hi havia a una possessió de Mancor (en aquest cas seria Biniatzent) un matrimoni format per un tal Joan Antoni Canals i Francesca Mulet.

Bé l'amo en Toni ara voldria aclarir si aquest tio vostre Bru, sabeu si va morir a Ses Cases Noves?

Sí. Es veu que es nom de Bru era molt freqüent a Valldemossa, per això es meus padrins li posaren aquest norn. Després de Coma Freda va passar a viure a Sa Font Garrover i després a Ses Cases Noves on va morir.

Efectivament jo record que quan era escolanet cada any, durant la setmana després de Pasqua i per espai de dos dies, acompanyàvem el rector a fer el Salpàs a les

possessions. Un dia partíem primer cap a Son Lluç, S'hort de Can Pau, Cas Rellotge, Can Gallina i acabàvem a Massanella, Son Maga i Can Bajoca. L'altre dia partíem cap a Es Rafals, voltàvem cap a Biniarroí, Can Massip, Ses Cases Noves, Sa Font Garrover i baixàvem després per Biniatzent fins a Mancor. Era entre els anys 1952 i 1956, el rector era Mossèn Jaume Bonet i quan passàvem per Ses Cases Noves hi havia aquest home, ja vell, que era de nom Bru, aquest era segur el vostre tio.

Els vostres pares com a amos de Can Bajoca, sabeu amb quin règim tenien la concessió de l'exploració de la finca?

Tenien la possessió llogada per a tot l'any. No depenia per res de Massanella, malgrat fos del mateix senyor. L'amo de Massanella no hi tenia res a veure a Can Bajoca.

Què era el que donava més de la finca, què es collia més?

Lo que donava més era s'oli, s'oliva, quatre garroves i sa guarda d'ovelles.

La feina de collir olives qui la feia, dones de fora poble o dones de Mancor?

Eren dones de Mancor que anaven i venien del poble cada dia. A Can Bajoca no hi havia lloc per poder romandre. Així i tot va haver-hi alguns anys que en venien de Muro i quedaven a romandre a Can Bajoca. Era millor si podíem tenir gent de Mancor.

Podríeu explicar-nos com era la tafona que hi havia a Can Bajoca?

Quan jo era al·lot era una tafona antiga, en biga i una premsa de fusa. Primer fèiem una premsada amb sa biga i després per acabar-ho la premsàvem amb sa premsa de fusa. Però l'any quaranta vàrem reformar sa tafona i posàrem una premsa hidràulica que anava amb sa força de ses bísties, era quasi si anàs com amb electricitat.

Sabem que un dels dies més importants de la vida a la possessió era el dia que tonien les ovelles i els xots. Com es feien aquestes feines?

Es reunien tots es de ses possessions veïnades i coneguts. Des de Sa Casa d'Amunt, Coma Freda i Massanella. Sa tosa es feia amb unes estisores a mà, no empràrem es sistema de màquina que ara s'empra a certs llocs. Aquest dia es matava un xot i es feia un bon frit per berenar es matí. S'horabaixa es feia un bon sopar i a vegades en lloc de sopar un dinar-sopar quan s'acabava. Procuràvem amb un dia deixar-ho tot fet, per això era precís tenir ajuda d'altres llocs. Per aquestes feines no s'havia de pagar ningú ja que després aquestes feines es tomaven en feines als llocs dels que havien vengut.

La llana, aleshores, tenia un valor?

Sí. Ara ja no té tant de valor. Es matalassos ja no són de llana, només queden a ses cases que encara en guarden de temps enllera. Per donar a fer un matalàs no troben qui ho faci.

Quan passàreu a ser amo de Can Bajoca?

Es meu germà major, en Joan, es va casar i se n'anà a viure a Sa Casa d'Amunt, va ser amo d'aquella possessió fins que es va retirar i va viure es darrers anys a Inca. S'altre germà, en Bernardí, també es casà i passà a viure a Coma Freda. Jo i es meu germà Miquel quedàrem a Can Bajoca, vàrem ser es darrers que quedàrem. Encara vivia sa nostra mare. Ell i jo vàrem dur Can Bajoca i sempre vàrem estar junts fins que mos jubilàrem.

Bé, què recordau de la nevada que va haver-hi l'any 1956?

Va ser una nevada que va fer molt de mal sobretot a ses oliveres. Per espai d'un mes no va fugir sa neu de davant ses cases de Can Bajoca. Fugia un poc

però després tomava fer neu cada dia i mai no fugia del tot. No quedàrem aïllats sempre amb sa bístia i es carro podíem sortir i anàvem a cercar queviures. Ets arbres, ses oliveres, ja no foren tals pus. Amb això es pot dir que va iniciar-se sa caiguda de s'agricultura. Es garrovers també ho passaren malament. Ets ametlers no en sortiren tan mal parats. Ses oliveres totes varen haver de ser coronades. S'oli després no va anar bé, i ja al final de la nostra estada a Can Bajoca no en fèiem d'oli.

Així i tot, recordau que en altre temps, en temps de l'estraperlo, vengués gent des d'altres llocs a cercar oli?

Sí. Venien a cercar oli, sobretot.

Bé a cercar-ne o canviar en tabac o altres coses.

Fins quan estàreu a Can Bajoca? Vàrem estar allà fins l'any 1978. Després quedàrem amb so bosc i el vàrem dur fins l'any 1991.

Ara que heu parlat de bosc, interveníeu amb els ranxos que es feien al bosc, temps enrera, o no hi teníeu res a veure?

No. Nosaltres no hi interveníem per res, era feina des garriguer. Era es mateix garriguer de Massanella qui se'n cuidava de contractar es ranxos.

Aquests carboners devien acudir a ses cases quan tenien necessitat o a comprar-vos oli, per exemple?

Sí. S'oli pràcticament tot el se'n duien d'allà, dos litres, tres litres. Nosaltres ho apuntàvem. Quan havien acabat es ranxo, llavors

contrastàvem ses dues llistes, sa seva i sa nostra, i liquidàvem.

I del 1978 al 1991 què hi fèieu al bosc?

Només hi teníem porcs que menjaven aglans i algunes ovelles.

Can Bajoca és ruta per anar a Lluc, a Es Puig de Massanella i també a Sa Canaleta i Es Prat. Lloc de pas de diferents rutes a peu per la muntanya. Quan va començar aquest tipus de turisme o d'esport de muntanya?

Un temps no hi havia res de tot això. Jo calcul que devers l'any 1970 començaren a pujar gent. Hi havia dues classes d'aquesta gent: N'hi havia que, just en veure'ls i presentar-se a ses cases ja els havies catalogat, bona gent que vol passejar i de bon manament. Altres, jovenots, que ja de lluny veies que serien perillosos. Aquests no en feien de bona. Ses vengudes organitzades per col·legis i altres col·lectius sempre causaven bona impressió. Molts que pujaven pel seu compte, prenien sa muntanya com a lloc per desfogar-se i feien matx. Segur que mai no havíeu pensat que a l'agricultura i ramaderia de la nostra illa de Mallorca s'obràs aquest gran canvi?

No. Mai no se m'havia ocorregut que Massanella arribàs a ser lo que és ara o Can Bajoca. Cases abandonades i deixades.

Parlant un poc de la vostra vida personal. Jo sé que féreu es servei militar amb un tio meu de Sa Pobla, en Jaume Caldés. Ens podríeu contar un poc com eren aquells anys?

A Sa Pobla hi havia un batalló d'Infanteria que depenia des Regiment de Palma. Era en temps de sa guerra civil. Quan mos vàrem conèixer amb en Jaume Caldés, ell era també de sa meva quinta, ja havia acabat es servici. Tots dos som de l'any 1911 i per això l'any 1936 teníem ja 25 anys. Es servici l'havia fet a Inca abans de sa guerra, després mos cridaren, vàrem estar a Sa Pobla fins que es produí es desembarc dia setze d'agost a Manacor. S'havia constituït una columna per anar a s'atac i a mi em va tocar. D'allà després vàrem tomar a Inca i mos dugueren a Pollença i destinaren sa primera companyia a Es Port de Pollença. A jo em va tocar anar a Es Port.

Vàreu arribar a actuar, tirant tirs, quan es produí el desembarc?

Sí. Allà va morir, no molt lluny de jo, en Francesc de Son Lluç i altres que no eren de Manacor.

Després passàreu a Sa Pobla? Efectivament, es batalló de Pollença i sa companyia que hi havia a Es Port de Pollença, mos dugueren a Sa Pobla. Allà hi estàrem un any, també en temps de guerra. De Sa Pobla mos dugueren després a Felanitx on estàrem una parell de mesos. Quan després va haver-hi es desembarc a Maó, estàvem preparats per anar-hi, però no sé per què no hi anàrem. Sí que hi va anar es batalló d'Inca i a nosaltres des de Felanitx mos dugueren a Inca. En total quants anys estàreu mobilitzat en temps de la guerra?

És bo de treure es compte. Em vaig entregar es dia de Santa Margalida, dia 20 de juliol, feia poc que havia començat sa guerra, l'any 1936. Em llicenciaren dia 14 de juny de 1939. Més de tres anys.

Molt bé, l'amo en Toni. Hem gaudit sentint la vostra història i les vostres paraules. És una meravella que a la vostra edat tengueu

tan clares les idees i tan vius els records. Gràcies. Però ens agradaria que, per acabar, ens diguéssiu què feis ara que ja teniu poques feines?.

Poques coses. Encara qualche vegada em criden per ajudar, anar davant sa guarda o altres. Però ja servesc per ben poc.

En Biel Fiol va fer algunes fotografies per acompanyar el text de l'entrevista. Vàrem beure una

timba de palo amb xifon, que ens havia preparat l'esposa de l'amo en Toni, i ens acomiadàrem d'aquella família, amb el convenciment de què l'amor a la nostra terra i a la natura que ens envolta és el millor que podem aportar al nostre món que ens ha tocat viure.

Jaume Gual i Móra

L'ESPLAI

CLUB D' ESPLAI S' ESTEL

Hola amics lectors!, una altra vegada amb tots vosaltres, i és que.... com deim sempre.... ¡El temps passa volant!.

A la darrera revista no vos contàrem res del que havien fet a l'Esplai el darrer trimestre ja que trobàrem que havíem de publicar aquella carta d'un nin a tots els pares, que esperam hagueu llegit detingudament, però ara sí que tenim moltes de coses per contar-vos, coses que ja hem fet i d'altres que tenim previst fer.

CARROSSES SANT ANTONI

Com tot poguéreu veure per ser festes de Sant ANTONI, a l'Esplai tenim i feim de tot. Enguany férem "El Gran Circ", hi havia tota classe d'animals: lleons grans i petits, "panteres", lleopards grans i petits, fins i tot qualche gallina, rata i tortuga; també hi havia malabaristes, trapezistes, domadors, patinadores, pallassos de tota classe grans i petits, tots ells desfilant al compàs de la banda de música del Circ, i fent les seves demostracions davall la carpa del Gran Circ que havíem instal·lat damunt el remolc del tractor.

Ens ho passàrem d'allò més bé, i no només el dia de la desfilada, els dies abans el temps que ho preparàvem, també, els nins gaudiren preparant els seus vestits i complements. I... com tots ja sabeu, tenguérem el segon premi.

EXCURSIÓ AL SAFARI

El passat dia 24 de febrer tots els grup de l'Esplai anàrem d'excursió al Safari a Portocristo. Eren les 9'00 del matí quan començàrem a arregar-nos davant Son Morro, tots impacients esperant l'arribada dels autocars (dos, perquè érem vuitanta). Ja arribats els autocars, començàrem a carregar les motxilles i acomiadar-nos dels pares que havien vingut a acompanyar els seus fills.

Tots contents i impacients per arribar al Safari, partírem i començàrem a cantar i riure. Sense adonar-nos-en ja havíem arribat, compràrem les entrades i a poc a poc començàrem l'itinerari per dins el Safari. Tot eren crits d'espant, els nins anaven com a locos, hi havia moments que no sabíem cap a on havíem de mirar, sobretot quan arribàrem a les moneies i començaren a pujar per damunt els autocars, tothom anava desfet per veure-les ben de prop, els hi donàrem caramels, xocolata, galetes... i clar... elles ben contentes i no volien davallar. Després arribàrem al parc infantil que hi ha, baixàrem dels autocars, be- renàrem i jugàrem un poc i després visitàrem a peu la resta d'animals que estan dins les gàbies. Més de dos s'assustaren quan veren de prop la boca ben oberta dels lleons i rigueren molt amb els conills de

rata, els lloros, els ponis, etc...

Després d'haver fet tota la volta i haver vist bé tots els animals, ja s'acostava l'hora de dinar, tornàrem pujar als autocars i ens acomiadàrem dels animals i partírem cap a la platja de Sa Coma, allà jugàrem com a locos, tant nins com a monitors, tota la platja va quedar foradada i l'arena tota remolcada, ah!... això sí... tots pareixíem bistecs arrebossats, a l'hora de posar-nos a menjar tothom espolsava. Dinàrem, i després de dinar continuàrem jugant per l'arena, fent castells, cucavela, corrent per amunt i per avall, fins que quedàrem tots esclatats, i ja va arribar l'hora de partir, tornàrem pujar als autocars i entre que uns cantaven i els altres dormien ja tornàrem ésser a Mancor. Tots els pares ja ens esperaven impacients per veure i sentir els seus fills.

Realment fou una diada molt divertida, on des del més petit fins al més grans, gaudírem moltíssim.

A més d'aquestes activitats també n'hem dutes a terme moltes d'altres més cada dissabte a l'Esplai, una de les que també va tenir molt d'èxit, va ésser anar a fer coques a un forn de llenya amb el grup dels més grandets de l'esplai. Férem coques de trampó, de verdura, "pizzas" de tota classe i coques d'albercoc i totes varen ésser molt bones, cosa que repetírem ben aviat.

I rés més, dir-vos també que estam preparant un Intercanvi amb un grup d'escoltes de Barcelona per als propers dies 30 i 31 de març i 1, 2 i 3 d'abril, però això ja vos ho contarem a la pròxima, revista. Fins prest.

El grup de monitors

FUTBOL

FUTBOL BASE:

Crònica:

Encara que els nostres equips de la pedrera (excepte els juvenils) quasi no han variat les seves males posicions a les respectives taules classificatòries, hem d'assenyalar una lleugera millora en els resultats d'aquest trimestre.

L'equip aleví ja sap el que és guanyar un partit (2-0 davant l'APA Beato), però segueix tancant la taula classificatòria del grup H. Malgrat aquest fet, els ànims segueixen intactes ja que en aquestes categories els resultats solen ésser una qüestió secundària.

Els infantils també són cuers però també ja han guanyat el seu primer partit: va ésser contra l'equip palmesà del Beta Color on els mancorins s'imposaren per 2 a 1 en el camp de Turixant.

Els cadets ocupen una millor posició que els anteriors però segueixen en els darrers llocs de la taula. Sens dubte la mala sort i els mals arbitratges han tengut un poc que veure en la mala campanya que està fent aquest honorífic equip. Hem de destacar la victòria dels mancorins per 3-2 davant del tercer classificat, el Santa Maria, en un emocionant partit. El segon equip del Montaura, és a dir els juvenils, és el que més destaca entre els equips de la nostra pedrera. La seva privilegiada tercera posició dins del grup A de Tercera Regional no és una coincidència i a mesura que va avançant el campionat, l'equip sembla trobar-se en la millor forma.

C.E. MONTAURA ALEVÍ

Resultats:

Bto. Ramón Llull 10	MONTAURA 0
MONTAURA 2	Apa Beato 0
MONTAURA 0	Xilvar 15
Consell 2	MONTAURA 0
Alaró 5	MONTAURA 0
MONTAURA 1	Algaida 7
Montuïri 8	MONTAURA 0

MONTAURA 0	Porreres 4
Sta. Maria 4	MONTAURA 1
MONTAURA 0	Llosetense 11
Binissalem 4	MONTAURA 2
MONTAURA 0	Sallista At. 7

Golejadors:

Amb 4 gols: A. Villodres

Amb 2 gols: A. Capó, A. Ribot i J. Solivellas

C.E. MONTAURA INFANTIL

Resultats:

MONTAURA 0	Xilvar 4
Sallista At. 12	MONTAURA 2
MONTAURA 1	Sóller 2
MONTAURA 0	Port de Pollença 8
Paguera 9	MONTAURA 2
MONTAURA 2	Beta Color 1
Beat R. Llull 2	MONTAURA 1
MONTAURA 2	Constància 7
Santa Maria 6	MONTAURA 0
J. Bunyola 3	MONTAURA 1
MONTAURA 1	Sineu 12

Golejadors:

Amb 7 gols: I. Olmedo

Amb 4 gols: M. J. Coll

Amb 3 gols: Felip Martorell

Amb 2 gols: V. Cabra i J. Zurera

C.E. MONTAURA CADET

Resultats:

Sallista 2	MONTAURA 0
MONTAURA 1	Pollença 6
J. Bunyola 1	MONTAURA 5
MONTAURA 3	Sineu 3
MONTAURA 3	Campanet 8
Consell 10	MONTAURA 1
MONTAURA 3	Santa Maria 2
Xilvar 4	MONTAURA 2
MONTAURA 2	Beato R. Llull 2
Sollerense 1	MONTAURA 0
MONTAURA 2	Llosetense 4

Golejadors:

Amb 10 gols: B. Ramón, Sion Mateu

Amb 4 gols: P. Villalonga

Amb 3 gols: J. M. Fernández

Amb 2 gols: M. Perelló, F. Muñoz, F. Castro i J. Coll

Amb 1 gol: López i D. Gómez

C.E. MONTAURA JUVENIL

Resultats:

Sallista 1	MONTAURA 1
MONTAURA 5	Porto Cristo 2
Llubí 3	MONTAURA 1
Campanet 1	MONTAURA 3
MONTAURA 3	Ca'n Picafort 0
Vilafranca 0	MONTAURA 4
MONTAURA 4	Colònia 3
Algaida 1	MONTAURA 2
MONTAURA 2	Son Ferrer 3
MONTAURA 5	Port de Pollença 1
Margaritense 4	MONTAURA 2

Golejadors:

Amb 12 gols: M. Janer

Amb 11 gols: A. Garzón

Amb 8 gols: J.C. Perez

Amb 7 gols: J.M. Fernández

Amb 5 gols: R. Solivellas

Amb 4 gols: R. Solano, D. García i J. Moranta

Amb 3 gols: Gual i Rotger

Amb 2 gols: A. Maura

Amb 1 gol: G. Alorda, T. Fontanet, A. Far i T. Martínez

EL C.E. MONTAURA, TERCER CLASSIFICAT DE PRIMERA REGIONAL

Montaura 6   Llosetense 3

Primer partit de l'any davant d'un feble rival. Encara que els llosetins s'avançaren en el marcador, el Montaura es va imposar amb claredat en aquest derbi comarcal.

Golejadors: J.M. Serra, J. Moranta, Pep Mateu, J.M. Truyols, M.A. González (p) i R. Reinés.

La Victòria 1   Montaura 2

Segueix la bona ratxa. Després de dominar tot el partit, en el minut 80, el Montaura va rebre el gol local de penal. Però això no va ser impediment perquè els nostres remuntassin en els darrers mi-

nuts.

Golejador: P. Mateu (2)

Ses Salines 0   Montaura 3

Començà la segona volta amb un Montaura pletòric. L'equip saliner, encara que actuàs amb molta duresa, va ésser incapaç de contrarestar la superioritat demostrada pels mancorins.

Golejadors: González (2p) i P. Amengual.

Montaura 5   Rotlet Molinar 1

Un dels equips considerats "gallets" de la categoria va veure com els verds-i-negres no els hi donaren opció, malgrat l'expulsió del jugador local Planas quan el marcador encara assenyalava el 2-0. Es confirmà així al gran moment de l'equip mancorí que en tan sols 4 jornades s'ha col·locat des del 10è al 4t lloc de la classificació.

Golejadors: González (p), J. Moranta, P. Mateu i J.M. Truyols.

Portocristo 2   Montaura 0

Després de cinc victòries consecutives, es va rompre la ratxa però no el bon joc. Les nombroses ocasions de gol per part del nostre equip ens demostren que el futbol és moltes vegades injust i que la sort també compta.

Així i tot els ànims no han minvat gens i les aspiracions estan intactes.

Montaura 3   Santa Eugènia 1

Emocionant partit en el que el Montaura, després d'aconseguir el primer gol en el primer minut de joc, va veure com se li complicava el partit amb l'empat dels visitants. Després d'uns minuts de nervis, els jugadors d'en Tomeu Alzamora s'imposaren a l'equip de Sta. Eugènia. (Encara que l'àrbitre anul·làs un gol legal a l'equip visitant).

Golejadors: V. Canals, J. Moranta i P. Mateu.

Murense 1   Montaura 4

El millor pel Montaura: el resultat; ja que el seu joc va deixar molt que desitjar davant el cuer, els mancorins es relaxaren excessivament i encara que el resultat sia clar i contundent, la veritat és que el Montaura va jugar malament i es varen fallar molts de gols. El Murense demostrà ésser un equip molt feble i a ningú hagués estranyat un resultat d'escàndol a favor dels mancorins.

Golejadors: González (p), P. Mateu, R. Arrom (p) i

J.M. Serra.

Montaura 4 Ca's Concos 1

Bona primera part dels mancorins que arribaren al descans amb un resultat força clar (3-1) però que encara hagués pogut ser més abultat. Lògicament la segona part va ésser molt avorrida.

Golejadors: V. Canals, R. Arrom i Pep Mateu.

Pla De Na Tesa 1 Montaura 5

L'angoixa de la primera part (1-1) va desaparèixer després de la dura xerrada del tècnic en el descans. Els fruits no podien ser millor: en tres minuts el Montaura aconseguí tres gols que sentenciaren el matx. A destacar un altre gol des del centre del camp de "l'especialista" Ramon Arrom.

D'aquesta manera, el Montaura es col·loca en el tercer lloc de la classificació de Primera Regional.

Golejadors: P. Mateu (2), R. Arrom, J. Moranta (p) i M.S. Escarrer.

Montaura 4 Algaida 3

Gols, emoció, polèmica i una afició recolzant el seu equip, és a dir, tots els ingredients que ha de tenir un bon partit de futbol són els que es varen donar en aquest gran matx. El Montaura va demostrar ser un clar aspirant a l'ascens perquè després d'anar pendent per 0-2, va ser capaç de remuntar aquest resultat fins al 4-2 en el millor partit de la temporada, sense cap dubte. L'Algaida va ser el millor equip que ha passat per Mancor enguany.

Golejadors: J. Moranta (2), M.S. Escarrer i Rafel Reinés.

Sant Jordi 1 Montaura 3

Un partit de tràmit on el Montaura va perdonar molt. Així i tot es pot fer una lectura positiva ja que amb aquest resultat el Montaura es col·loca segon a la taula classificatòria abans de començar a disputar la part més difícil del calendari on es podrà veure la vertadera capacitat dels mancorins.

Golejadors: Truyols, González (p) i B. Nicolau.

Montaura 3 Colònia 3

Ensopegada dels mancorins en un partit molt complicat on el nostre equip va haver de remuntar tres vegades i amb tan sols 10 jugadors. L'empat (com a mal menor) vistes les dificultats hagudes, es pot considerar com a bo. Malgrat aquest darrer resul-

tat, el balanç és positiu, ja que de 36 punts possibles (en aquest darrer trimestre) se n'han aconseguit 31 i la privilegiada tercera posició ens fa tenir moltes esperances de cara a propers partits.

Golejadors: J. Moranta, R.Arrom (p) i P. Mateu

CLASSIFICACIÓ:

	<u>J</u>	<u>G</u>	<u>E</u>	<u>P</u>	<u>GF</u>	<u>GC</u>	<u>P</u>
1. Vilafranca	27	22	4	1	69	23	70
2. P. de Sóller	27	17	6	4	61	28	57
3. MONTAURA	27	18	2	7	68	39	56
4. S'Horta	27	15	5	7	66	37	50
5. Algaida	26	15	4	7	53	32	49
6. R. Molinar	27	15	3	9	56	50	48
7. V. de Lluc	27	15	2	10	55	43	47
8. Portocristo	27	14	3	10	51	42	45
9. Llosetense	27	11	8	8	51	48	41
10. Colònia	27	10	7	10	53	55	37
11. P. de Na Tesa	27	8	6	13	41	51	30
12. Sta. Eugènia	26	8	5	13	31	37	29
13. At. Balears	25	8	5	12	44	51	29
14. La Victòria	27	7	4	16	43	57	25
15. Cas Concos	27	7	2	18	26	61	23
16. Sant Jordi	27	6	1	20	27	83	19
17. Murense	27	4	5	18	34	53	17
18. Ses Salines	27	3	4	20	25	60	13

GOLEJADORS:

Amb 12 gols: P. Mateu

Amb 10 gols: J. Moranta

Amb 8 gols: M.A. González i R. Arrom

Amb 7 gols: J. M. Serra

Amb 6 gols: J. M. Truyols

Amb 5 gols: V. Canals

Amb 4 gols: R. Reinés

Amb 3 gols: P. Amengual

Amb 2 gols: M. S. Escarrer

Amb 1 gol: M. Ll. Mora, B. Nicolau i A. Solà

FLASH ESPORTIU

Més que un partit amistós...

El passat dia 4 de gener, en un partit amistós jugat al camp de Turixant, el C.E. Montaura es va imposar, per un contundent 7 a 1, a l'equip pobler del Casa Miss Jotul. És a dir, tota una proesa, si tenim

en compte que els de Sa Pobla són els actuals líders de Preferent. Podem assegurar que els visitants varen lluitar com si d'un partit oficial es tractàs. És per això que varen acabar molt decebutos per l'abultada derrota.

Derbi comarcal

Encara que no tenim notícies del darrer partit oficial entre el Montaura i el Llosetense, el que és cert és que el disputat el passat 7 de gener entre aquests equips, passarà a la història del nostre club per la clara superioritat mostrada pel Montaura. El resultat ho diu tot: 6 a 3.

Nous fitxatges

No es tracta de nous jugadors (tal vegada en un futur) sinó de dos naixements. Les llars del president del Montaura, Miquel Vallori i del jugador Miquel Lluís Mora s'han vist alegrades per l'arribada al món d'un nin i una nina respectivament. Enhora bona a ambdues parelles.

Dol

Dissortadament, no tot és alegria a la gran família del Montaura. Dies passats, ens va deixar la senyora Magdalena Vallori, mare de l'entrenador dels

juvenils i ex-jugador del nostre equip, Joan Martorell. Des d'aquestes retxes volem fer arribar, tant a ell com a la seva família, el nostre més sincer condol. Descansi en pau.

Regularitat

Les nombroses lesions, malalties i sancions sofrides pels integrants de la primera plantilla del Montaura, han fet que només un jugador, en Joan Moranta, hagi participat en tots els partits jugats fins ara.

Així i tot, el Montaura està fent una extraordinària campanya, però... haurem de tocar fusta.

Segona dama:

Ho varem anunciar a l'anterior revista Montaura i sembla que ens feren cas. Ara ja són dues les nines que juguen en competició oficial amb l'equip aleví del Montaura. Aquesta segona dama és na Catina Martorell Ripoll. Està vist que a l'equip del Montaura no hi ha cap mena de discriminació per diferència de sexe.

Vicenç Moranta

EQUIP INFANTIL

EQUIP PRE-BENJAMIN

SES GLOSES D'EN TOMEU SINEVER:

Beneïdes de Sant Antoni

*Primer premi de carrosses
va ser Farmacia de Guardia
lo milloret que hi havia
jo l'alegraré amb ses glosses*

*El segon va ser el Gran Circ
uns artistes preparats
deixaren es mals de caps
en el món sempre s'és vist*

*El tercer ses espinegades
fetes en estil pobler
tot anà a base de bé
en lloc d'anguiles arengades*

*Es quart ses formatjadores
conduïdes pes lleter
des primer a ne's darrer
totes eren guanyadores*

*Es primer cavall de raça
Francesc i Jaume Solivellas
eren dues coses belles
lo milloret de sa plaça*

*Es primer premi pes boc
remader Jaume Martorell
no anares a un bordell
però si banyes per tot*

*Llavors en Nofre Bonafé
unes ovelles beneí
així tot mos succeí
si vos cans perdonau-me*

*Com a cavall exemplar
de na Catalina Balaguer
així ho veu es sinever
i vos ho pos tot en clar*

*Sortí Sant Pau i Sant Antoni
i a tots mos van beneir
com no teníem dimoni
mos hi va fer en Bernardí*

*Es veure dur es pa a ne's corb
tot això es tradició
i per ses festes un valor
però ell s'emprenya fort*

*Sant Antoni i Sant Pau
dins sa barraca adorant
es corb ben clar i llempant
les dugué pa i majau*

*Es corb du molta bondat
però es pobre de famili
los ho du a domicili
crec que ja n'està cansat*

*Sant Antoni de Viana
mos venim a beneir
en es poble mancorí
brufau-lo de bona gana*

*En vénen de fora poble
si es dia és bo és cert
les esperam cor obert
com un poble de gent noble*

*Per avui ho deix anar
salut es de sa revista
que fassen jugar sa vista
perquè això ha de continuar*

*Jo salut s'ajuntament
amb amor i simpatia
si em necessitau cap dia
jo vos serviré content*

Tomeu Sinever

LA BONA CUINA

MENJAR DE PRIMAVERA

Sortits ja de l'hivern i entrant dins el temps canviant de la primavera, el bon costum de menjar ens fa acostar al gust dels productes de la terra més nous, sortint, d'alguna manera de les conserves i fruits secs que tanta energia ens han donat per combatre el fred. Així posades les coses, la natura ens proporciona productes adients per satisfer els nostres desitjos. El regne vegetal esclata amb una gran varietat de fruits, que menjats crus o poc condimentats satisfan plenament el nostre paladar; i l'altre regne, l'animal, ens ofereix carns tendres que per la seva textura i gust, ens fan treballar de valent les glàndules salivars.

Aprofitem, doncs, aquests dies per gaudir d'una cuina plena de recursos del temps i fem de les amanides, de les torrades, de les truites d'ous amb vegetals d'aquest temps i moltes altres combinacions, les delícies culinàries que, sense carregar-nos massa de greixos ens ompliran la panxa i amb bon delit ens espassaran la gana.

Que la primavera ens sigui profitosa en tots els sentits i pensem que no tots els bons gusts són "pecat".

Arròs amb bacallà i colflori

Ingredients:

Bacallà salat 400 gr.

Arròs 400 gr.

Colflori petita 1

Pebre verd 1

Ceba 1

Tomàtiga 3

Sal

Aigua (dues tasses per tassa d'arròs)

Elaboració:

S'esqueixa el bacallà i es posa la torradora ben calenta. Després d'uns minuts es treu i se li lleva la pell i les espines.

Dins una greixonera se sofregeix la ceba tallada molt menuda, juntament amb el pebre tallat a quadrats; al cap d'uns minuts s'hi afegeix la tomàtiga

pelada i capolada i es deixa al foc fins que estigui ben sofregit. A continuació s'hi aboca l'aigua bullent junt amb la colflori, tallada a ramets petits, i el bacallà esqueixat. Es tasta al punt de sal i quan bull s'hi tira l'arròs i es deixa coure uns deu minuts.

Variacions:

- Posar en remull el bacallà abans.

- No posar-hi pebre verd o posar-n'hi de vermell o nyora.

- Afegir-hi una picada d'alls, julivert, ametlles i safrà.

Aquest arròs és molt popular arreu dels països catalans, amb moltes variacions.

Bacallà a la catalana

Ingredients:

Bacallà 900 gr.

Cebes 2

Tomàtiques 2

Patates 600 gr.

Pèsols 250 gr.

Carxofes 4

Ous durs 3

Oli 3 dl.

Sal

Farina 200 gr.

Vi blanc 1 tassó

Alls 4 grans

Safrà uns brins

Llorer 1 fulla

Julivert uns ramets

Elaboració:

Tallau el bacallà a trossos i dessalau-lo.

En una pella amb l'oli a foc viu fregiu les carxofes, netes i tallades a quarts; posau-les a banda i fregiu a continuació els trossos de bacallà enfarinats. Quan siguin mig fregits, posau-los en una greixonera de test.

En el mateix oli feis un sofregit amb la ceba i

tomàtiques tallades fines, amb la fulla de llorer. A continuació hi tirau el vi blanc, fins que es redueixi quasi del tot. Afegiu-hi una mica d'aigua i dexau-ho coure uns deu minuts.

Tallau les patates a rodelles una mica grosses i bulliu-les uns minuts. Igualment, bulliu el pèsols.

Passau el sofregit per un colador fi i repartiu-lo damunt el bacallà. Afegiu-hi les patates; repartiu les carxofes i els pèsols entre els trossos de bacallà. Dexau-ho coure a poc a poc.

3 minuts abans de retirar-ho del foc, hi afegiu els ous durs tallats per la meitat i una picada feta amb el safrà, el julivert i els alls.

Salar, procurant que no quedi massa fort, ja que el bacallà, si és a trossos grossets, sol no dessalar-se mai del tot.

Pomes farcides de crema

Ingredients:

Pomes golden mitjanes	12
Vermells d'ou	8
Sucre	400 gr.
Llet	1 l.
Canyella	2 trossos
Clovella de llimona	2 trossos
Maizena	35 gr.

Elaboració:

Posau la llet al foc amb 200 gr. de sucre, 1 clovella de llimona i canyella; feis-la bullir durant 2 minuts.

Apart mesclau els vermells i la maizena amb unes cullerades de llet que havíeu reservat en fred.

Abocau la llet al recipient on hi ha els vermells d'ou i ho passau de nou al recipient on ha bullit la llet, però passant-la pel colador.

Posau-ho de nou al foc però sense deixar de remenar-ho amb un batedor; quan comenci a arrencar el bull, retireu-ho i dexau-ho refredar bé, ja teniu la crema a punt de farcir les pomes.

Agafau 12 pomes i trèieu-ne el cor amb un buidador de pomes.

Posau-les en una llauna amb una llossada d'aigua, un bon tassó de vi blanc, un tros de clovella de canyella i una clovella de llimona; empolvorau-les amb 100 gr. de sucre i posau-les al forn fins que es reblaneixin.

Un cop cuites, dexau-les refredar. Col.locau-les tot seguit dins de greixoneretes de fang, de dues en dues; regau el fons amb una mica de xarop de coure-les i per mitjà d'una mànega farciu-les amb la crema.

Amb la resta dels 100 gr. de sucre i una mica d'aigua, feis un caramel daurat, que escampareu sobre les pomes amb una cullera.

Pere Massutí i Esperança Ramis

ESTELET, SEGUEIX VOLANT

Dins Mallorca hi ha una vall
dins sa vall hi ha un Mancor,
i aquí crec que lo méa bo
és s'Estel, es club d'Espilai

Es poble se sent orgullós
d'aquest Estel que fa anys
ensenya a viure els infants
Bona gent sou, monitors

Allà es fabrica il.lusió
i també es lluita cada dia
perquè no manqui alegria,
esperança i bon humor

Educant s'oci dels nins
es futur serà millor,
Això d'ésser monitor
també s'ha de dur ben dins

No té preu sa vostra tasca
i qualsevol agraïment
no serà mai suficient
per igualar sa balança

Molts voldrien tornar enrera,
fer coses no fetes mai,
com gaudir d'es club d'Espilai,
i fer vera sa quimera

Ella condueix sa nau
cercant els millors camins,
sempre lluitant per als nins,
és na Magdalena Grau

Amb el vostre saber està
heu fet callar a s'ignorant
que guaita de tant en tant
per xerrar sense pensar

ESTELET, segueix volant,
perquè es vent de s'il.lusió
no et deixarà a cap racó
i et farà encara més gran

Dins Mallorca hi ha una vall,
dins sa vall hi ha un Mancor,
i dins es fons d'es seu cor
hi ha s'Estel, es club d'Espilai
Per favor, no canvieu mai
que aquí no hi ha res més bo.

Vicenç Moranta i Frontera

IMATGES DEL TRIMESTRE

L'esplai S'ESTEL amb el "GRAN CIRC" s'emportà el segon premi de carrosses

El "Forn d'Espinagades" tingué el tercer premi

"Ses Formatjadores" de Ca's Llater, reberen el quart premi

**El dia 30 de gener visità l'A-
juntament l'Hble. Presidenta
del Consell Insular de Mallor-
ca acompanyada dels Srs.
Sampol i Triay**

**El dia 10 de febrer el Conse-
ller d'Economia i Hisenda del
Govern Balear Hble. Sr. Jau-
me Matas clausurà el curset
d'Informàtica**

**Els nins de s'Escoleta partici-
paren en el carnaval escolar
vestits d'escolanets ...**

**... i els més petits de l'escola
anaven d'indis a cavall ...**

**... i els dels primers cursos de
nanets ...**

**... mentres que els de quart i
cinquè cada un anava pel seu
vent ...**

... i els més grans encarnaven
tota la fauna de monstres te-
levisius

Aquestes "Picapedras" foren
premiades, ex-quo, amb el
premi de comparses

Na Maria Coll de sa Bodega,
obtingué el primer premi in-
dividual amb aquest vestit de
pellasso

El diumenge 18 de febrer els nins tingueren la seva rueta

Eleccions generals el 3 de març: és l'hora del recompte

El 24 de març els de la tercera edat visitaren Pollença

